ŽIEŽMARIAI

Ugnius Budvydas

Žalgirio gatvė

2021 m. gegužės mėnesį Žiežmariuose (Kaišiadorių r., Žiežmarių sen.), Žalgirio gatvėje vykdant vandentiekio klojimo darbus, atlikti žvalgomieji tyrinėjimai. 2018 ir 2019 m. A. Naraškevičius šalia Žalgirio g. 9 namo bei jo aplinkoje ištyrė 2 šurfus ir 2 perkasas, kuriose aptiktas 50–60 cm storio kultūrinis sluoksnis su XVIII–XIX a. būdingais radiniais. Įžemis pasiektas 1,1–1,2 m gylyje (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 483). 2021 m. 65 m ilgio vandentiekio trasos atkarpoje, kuri patenka į saugomą Žiežmarių miesto istorinę dalį (UK 17131), ištirti 3 1,5x1 m dydžio šurfai (1 pav.). Vėliau šurfas 3 praplėstas 4,5 m ŠV kryptimi. Tad žvalgomieji tyrimai atlikti 9,1 m^2 plote. Šių šurfų tyrimai parodė, kad po senuoju Žalgirio gatvės grindiniu ir po juo esančiais 30–60 cm storio XIX–XX a. pradžios suardymais yra aptinkamas XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. Jis išlikęs fragmentiškai, aptiktas tik šurfo 3 vietoje. Sluoksnis 50–60 cm storio. Jo apačia pasiekta 1 m gylyje. Išskirtas horizontas intensyvus, jame gausu organikos (medžio šakelių, žievės, skiedrų), taip pat aptikta išdirbtos odos atraižų. Tyrimo metu sluoksnyje aptikta daug buitinės keramikos fragmentų, dengtų balsva glazūra bei puoštų augaliniu ornamentu, ir neglazūruotų šukių (2 pav.). Ties Žalgirio gatvės vidu-

1 pav. Situacijos planas: 1 – Žiežmarių miesto istorinė dalis (UK 17131); 2 – gręžimo – prastūmimo būdu paklotas vandentiekis; 3 – 2021 m. tirti šurfai; 4 – 2017 m. A. Žvirblio tyrimai; 5 – 2018 m. A. Naraškevičiaus tyrimai; 6 – 2019 m. A. Naraškevičiaus tyrimai. U. Budvydo brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – the historic part of Žiežmariai (UK 17131); 2 – the water main laid by directional boring – ramming; 3 – 2021 test pits; 4 – Žvirblis' 2017 investigation; 5 – Naraškevičius' 2018 investigation; 6 – Naraškevičius' 2019 investigation.

2 pav. Dalis tyrimo metu šurfe 3 aptiktų radinių: 1 – peilis, įtveriamas (geležis); 2 – puodo pakraštėlis; 3 – dubens pakraštėlis; 4 – puodo pakraštėlis. U. Budvydo nuotr.

Fig. 2. Some of the finds from Test Pit 3: 1 – a knife with a push tang (iron); 2 – a pot rim sherd; 3 – a bowl rim sherd; 4 – a pot rim sherd.

riu sluoksnis suardytas nutiesus nuotekų šalinimo trasą bei paklojus dujotiekį.

Remiantis 2021 m. Žiežmariuose vykdytų archeologinių tyrimų rezultatais, galima teigti, kad Žalgirio gatvės aplinkoje žmonės gyveno ir vykdė ūkinę veiklą nuo XVII–XVIII a.

Žalgirio Street

The 2021 field evaluation (3 test pits totalling 9.1 m^2) at the site of water main installation work on Žalgirio Street in Žiežmariai (Kaišiadorys District), (Fig. 1) showed that under the street's old pavement and the 30–60 cm thick, 19th – early 20th-century destroyed layer below it lies a 17th–18th-century cultural layer with abundant finds (Fig. 2). This 50–60 cm thick layer has survived fragmentally.

Pavel Vutkin, Simonas Sprindys

Žaslių gatvė 7

2021 m. Žiežmariuose (Kaišiadorių r.), Žaslių g. 7, ištirti du 2x1 m dydžio šurfai, bendras 4 m^2 plotas.

Žiežmarių vardas pirmą kartą paminėtas XIV a. kryžiuočių žygių aprašymuose. 1487 m. Žiežmariai įvardyti kaip miestelis, 1522 m. jau kaip miestas, 1528 m. – pavieto centras. Po didelių miesto gaisrų, vykusių XVI a., Žiežmariai pertvarkyti pagal stačiakampio plano schemą. XVII–XVIII a. miestas nemažai nukentėjo karų su rusais ir švedais metu. 1812 m. pro Žiežmarius žygiavo Napoleono Bonaparto kariuomenė, mieste birželio 27 d. lankėsi ir pats imperatorius. XIX a. vykusių sukilimų metu miesto apylinkėse aktyviai veikė sukilėliai, kuriuos rėmė ir Žiežmarių bažnyčios kunigas Motiejus Lideika. Per XX a. karus miestas smarkiai nenukentėjo (*KVR, Žiežmarių miesto istorinė dalis*).

Aptariamos vietos aplinkoje anksčiau tyrimai vyko dukart. 2013 m. Žaslių g. 6 A. Žvirblys ištyrė 52,9 m^2 plotą, kuriame aptiko kelių horizontų iki 2 m storio kultūrinį sluoksnį, datuojamą XVII–XX a., taip pat atidengė XX a. I pusės pastato ir dviejų XVIII a. II pusės – XIX a. I pusės krosnių pamatus (*ATL 2013 metais,* 2014, p. 424–427). 2014 m. D. Balsas vykdė tyrimus įvairiose miesto vietose. Iš viso ištirtas 142 m^2 plotas. Arčiausiai 2021 m. tyrimų vietos tirtuose plotuose tuomet aptiktas iki 1,5 m storio kultūrinis sluoksnis su XVI–XVIII a. radiniais, taip pat atidengti XX a. pr. akmenų grindinio fragmentai (*ATL 2014 metais,* 2015, p. 491–495).

2021 m. tyrimų metu abiejuose šurfuose aptiktas labai panašus kultūrinių sluoksnių vaizdas: tirtas iki 1,6 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinis 40–45 cm storio sluoksnis datuojamas XX a. 45–90 cm gylyje tirtas XIX a. horizontas, kuriame aptikta XVIII–XIX a. radinių. Žemiau, iki 1,6 m gylio glūdi XVII–XVIII a. archeologinis sluoksnis (1 pav.), kuriame aptikta to laikotarpio buitinės ir statytinės keramikos dirbinių šukių. Įžemis – pilkas ar rudas molis – tyrimų metu pasiektas apie 1,6 m gylyje.